

De paddentrek, ook zo'n voorbode van de lente

Vanuit mijn vroegste jeugd herinner ik me dat mijn broers en ik padden en kikkers vingen. Zover ik in mijn geheugen kan duiken, volledig zonder doel. Van onze ouders kregen we mee dat padden giftig waren, maar wat dat inhield was voor ons niet duidelijk. We zijn in ieder geval niet opgegroeid met altijd handen wassen.

Ook nu vallen me kikkers en padden nog steeds op. Natuurlijk zeker rond de paddentrek. Jaren geleden vielen toen vooral de dode padden op, op de Karperdijk. Sinds vele jaren is daar nu een faunatunnel en nu zie ik ze niet meer. Ik vraag me af of ze nu allemaal voor de veilige route kiezen.

Eigenlijk zie je padden overdag niet zo vaak, omdat ze zich schuil houden onder stenen, houtstronken of struiken. Ze zijn niet zo van het zonlicht. Als je ze ziet, is dat vooral in de schemer. Een gehaaste indruk maken ze ook niet, ze kruipen rustig met kleine hupjes. Echt jacht maken voor hun maaltijd is ook niet aan de orde. Ze eten wat hun voor de poten komt zoals kevers, regenwormen, spinnen, vliegen, mieren, duizendpoten enz. Ze rollen hun tong met plakspul uit en binnen is het insect. Knapperds zijn het ook niet, ze zijn vrij groot en zwaar gebouwd met een opvallend wrattige huid. Hun rug is beige, grijsbruin tot bruinrood, de buik wittig met een grijs gemarmerde tekening. De vrouwtjes zijn groter dan de mannetjes, zij 11 cm, hij zo'n 9 cm. (In Zuid-Europa kunnen ze wel 15 cm worden.) Hij heeft wel grotere voorpoten. Het opvallendst zijn de ogen. Die zijn oranje met een horizontale pupil. Achter elk oog zit een gifklier, waardoor padden niet geliefd zijn als prooidier.

Na 3 à 4 jaar zijn ze geslachtsrijp en trekken ze massaal naar de voortplantingswateren, waarbij dus die vele verkeersslachtoffers vallen. Deze voorjaarstrek kan in warme lentes en hoge luchtvochtigheid, dit jaar dus, al in de tweede helft van februari beginnen. Bij wisselende temperaturen kan de trek weer stilvallen of schokkend verlopen.

Tijdens de trek zie je soms dat een amoureuus mannetje al een vrouwtje te pakken heeft voordat hij het water bereikt heeft. Eenmaal aangekomen bij het water zal een mannetje een vrouwtje met kleine sprongetjes benaderen en proberen te beklimmen. Mannetjes springen alleen in de paartijd. Die mannetjes hebben trouwens een enorme paardrift. Hij omklemt zo ongeveer alles wat beweegt, van vis tot kikker of andere mannen. Als het vrouwtje paarbereid is zal ze dat laten merken door mee te werken aan de omklemming. Het mannetje heeft, tijdens de paartijd donker gekleurde parkussentjes op de duimen van zijn voorpoten, waarmee hij zich vastklemt in de oksels van het vrouwtje. Uit deze knobbels komt een kleverige afscheiding die dient om de greep van het mannetje te verstevigen. Deze karakteristieke omklemming, de zogenaamde amplexus, is de stimulerende prikkel om tot ei afzetting te komen. Eerlijk gezegd, dacht ik dat de mannetjes haar dwongen, maar gelukkig niet. Zij is gewoon groter en sterker, dus als het de juiste man is, mag hij mee.

En als het dan zover is, legt zij haar eieren in snoeren, die ze samen tussen wat takken of water- en oeverplanten wikkelen, waarbij hij ze bevrucht. Een eisnoer bevat maar liefst 2000 tot 6000 eieren. Daarna kijken de ouders niet meer naar hun nazaten om. Na 12 dagen komen de eitjes uit. Ze leven rond de 80 dagen als zwarte dikkoppen en halen adem door middel van kieuwen. Daarna ontwikkelt hij zich en wordt langzaam een pad. Ze krijgen naar mate ze ouder worden longen in plaats van kieuwen. Gewone padden zijn als één van de weinige amfibieën in Nederland goed bestand tegen hoge dichtheden vis. Zowel de larven als volwassen padden scheiden gifstoffen af via de huid, waardoor ze door vijanden vaak gemeden worden. Daardoor kunnen de larven dus ook overleven, tussen vissen. Larven van de gewone pad kunnen samen scholen aan het wateroppervlakte. Padden kunnen heel oud worden, maar in de natuur worden ze meestal niet ouder dan 10 jaar.

Soms vind je in de buurt van zo'n paddenpoel een geleachtige substantie. Die brei is ontstaan doordat een reiger, marter of rat een zwanger vrouwtje heeft doorgeslikt. In de buik van dat vrouwtje zitten duizenden eitjes in heel erg geconcentreerde vorm. Die eitjes houden van water en zwellen in korte tijd in die maag enorm op. Omdat die klomp nogal zwaar op de maag ligt, wordt die dus uitgebraakt. Dat spul heeft de hele mooie naam sterrenschot, of iets minder mooi heksensnot, gekregen.

Eigenlijk is alleen het paarseizoen het moment waarop je padden in het water kunt vinden. Voor de rest leven ze vooral op het land. In de winter kunnen zij zich, in tegenstelling tot kikkers, met hun achterpoten echt ingraven.

Al met al hebben die padden wel iets waar we van kunnen leren. Wanneer die padden tijdens de trek een asfaltweg moeten oversteken, ervaren ze de warmte van de weg. Zeker als koudbloedig dier kan je die warmte wel waarderen. De padden nemen het ervan, blijven lekker stil zitten en nemen die warmte in zich op, voordat ze weer rustig verder trekken. Het is dat wij mensen zo'n haast hebben, anders vielen er veel minder verkeersslachtoffers. Laten we ook wat meer genieten van het moment, dat geeft rust.

Ria Smits